

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce ThDr. Prokopa Patrika Maturkaniča, PhD, CFSsS: *Pápežské návštevy České republiky a jejich pastorační význam*

Študijný odbor 2.1.13 katolícka teológia.

Oponentský písomný posudok habilitačnej práce som vypracoval v súlade s § 1 ods. 10 Vyhlášky č. 6/2005 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Predložená habilitačná práca je monotematická práca, ktorá prináša vedecké poznatky v oblasti pastoračnej teológie, špeciálne problematiky „novej evanjelizácie“, ktorý odbor v rámci licenciátnych štúdií absolvoval habilitant na Pápežskej Lateránskej univerzite v Ríme.

1 Aktuálnosť zvolenej témy

Habilitačná práca ThDr. Prokopa Patrika Maturkaniča, PhD. spĺňa požiadavky kladené vo vzdelávacích inštitúciách na práce, ktoré prezentujú vedecký prístup k danému problému, majú prispieť k jeho objasneniu a napomôcť na základe získaných poznatkov k lepšej informácii v tej-ktorej oblasti vedeckého poznania.

Konštatujem, že obsah práce je v súlade s témou, ktorú sa autor podujal spracovať, a tým je v predloženej habilitačnej práci dosiahnutý stanovený cieľ.

Nemôžem hneď v úvode vynechať svoj osobný zážitok z čítania habilitačnej práce, ktorú som už dostal v knižnom vydaní (Karmelitánske nakladateľstvá, Praha 2018). Pripomenula mi udalosti, na ktorých som sa mohol osobne zúčastniť, a to hlavne na prvej návšteve pápeža sv. Jána Pavla II. v dňoch 21. a 22.4.1990, a to v Prahe, Velehrade a Bratislave. Dodnes si pamätám, ako sa v polovici februára 1990 pod vedením otca kardinála Františka Tomáška a podpredsedu federálnej vlády Jána Čarnogurského stretol prípravný výbor návštevy, v ktorom som mal tu česť byť. Stretnutie bolo v budove bývalého kňazského seminára v Prahe – Dejvicích, kde ešte pred týždňom sídlila redakcia komunistického časopisu „Otázky míru a socializmu“. Sedel som v zasadačnej miestnosti za písacím strojom s arabskou klaviatúrou... Aj v tomto kontexte chápem slova prezidenta Václava Havla o zázraku...

Ten „zázrak“ sa pretavil do týchto dní prvej návštevy pápeža sv. Jána Pavla II., a potom do ďalších jeho návštev po roku 1993 už rozdelenej Českej republiky a Slovenskej republiky. Na ne nadviazala ešte návšteva pápeža Benedikta XVI. v dňoch 26.-28.9.2009.

Autor svoju prácu oprel o dôverné poznanie prameňov pre popísanie základných rysov a okolností pápežských návštev, ale stále svedomito a zodpovedne sleduje aj evanjelizačnú líniu. Práca neobsahuje osobitne formulované tézy, ktoré mieni autor obhajovať, ale podrobne a komplexne opisuje priebeh jednotlivých návštev pápežov na pozadí konania jednotlivých udalostí, ako boli privítania či rozlúčka, oficiálne návštevy, hlavne slávenia Eucharistie, stretnutia so skupinami ľudí. Autor faktograficky predstavuje udalosti návštev, reflektuje náboženský, politický i masmediálny priestor, jeho reakcie a analyzuje ich. Autorov štýl je teologický, ak treba reportážny, nie striktno žurnalistický. Páči sa mi, že nerobí advokáta Cirkvi, ale ponecháva na úsudok čitateľa, aby sa zorientoval v situácií, pochopil napr.

posolstvá pápežov, ich odkaz, verí na jeho „dozretie v pravde“ a následne zorientovanie sa v situácií. Aj o tom je „nová evanjelizácia“.

Habilitačná práca zúročuje už niekoľkoročnú pedagogickú činnosť autora ako prednášateľa a znalca problematiky novej evanjelizácie v akademickom prostredí českých vysokých škôl, kde počas svojej pedagogickej práce habilitant doteraz predstavil svoju vedeckú prácu už v niekoľkých publikovaných štúdiách, prednáškach, členstvom v odborných radách a komisiách k problematike svojho študijného odboru.

Dôležitým a podstatným v práci autora je jeho osobný vklad, ktorý vložil do celej práce, a svoj úmysel prezentuje v úvode práce: predkladaná práca vznikla z potreby prezentovať uvedenú problematiku v širšom kontexte fenoménu Cirkve a spoločnosť. A práve týmto kontextom je práca aktuálna a potrebná, čo autor vedecky preukázal na vykonanom výskume na vzorke 2000 respondentov. Spracovanie dotazníka (záver roku 2010, teda rok po poslednej návšteve pápeža Benedikta XVI.) tvorí vedeckú časť habilitačnej práce. (Str.261 - 313)

Konštatujem, že autor práce dosiahol cieľ, ktorý si v práci vytýčil.

2 Splnenie sledovaného cieľa

Štruktúra práce je prehľadná a poukazuje na schopnosť autora systematicky spracovať načrtnuté tematické okruhy. Predložená habilitačná práca má celkový rozsah 336 strán (aj s bibliografiou), má svoju logicko-dynamickú gradáciu a je rozdelená na štyri kapitoly.

V prvej časti sa autor venuje najdôležitejším osobnostiam, ktoré dotvárali kolorit návštev.

V druhej kapitole sa autor venuje priebehu štyroch pápežských návštev. Poznámka na okraj: ďakujem autorovi, že pri prvej návšteve pápeža sv. Jána Pavla II. v roku 1990 sa venuje aj návšteve v Bratislave, keďže vtedy sme tvorili spoločný štátny útvar.

V tretej kapitole približuje autor knihy stretnutia pápežov s rozličnými skupinami tak náboženského, ako aj spoločenského charakteru.

Štvrtá kapitola práce je o ozvenách na návštevy: je sčasti mediálna a druhú polovicu tvorí spracovanie anonymného dotazníka dvoch tisícok respondentov, čo podľa štatistikov tvorí už nadštandardný profil.

Ako som vyššie konštatoval, jeho prejav je naratívny, ľudsky vyjadrené: dobre sa to číta. Ale autor teologickým poznaním a vyjadrovaním spĺňa požiadavky vedeckosti, lebo prezentuje teologický, evanjelizačný odkaz pápežov a špecifikuje ho (katechizuje a formuje) na pomery Katolíckej cirkvi v českých zemiach. Taký charakter o.i. má aj rozlúčkový prejav sv. Jána Pavla II. a závery spracovania anonymného dotazníka v závere práce.

Pohľad na obsah práce presvedča o správne zvolenej metóde spracovania. Prísne vedeckú metódu autor použil pri spracovaní dotazníka, hlavne prehľadné spracovanie grafiky, analýzu jednotlivých odpovedí na otázky, spracovanie záverov (str. 302 a ďalej). Oceňujem pri tak veľkom súbore, aby nedošlo k skresleniu výsledkov, použitie „korekčných“ štatistických metód pri vyhodnotení dotazníka (str. 310 a ďalšie).

Celá práca je starostlivo vypracovaná. Pomôže čitateľovi, ktorý siahne po nej, vytvoriť si obraz o pápežských návštevách ako takých (mnohí pamätníci ešte žijú...), ale rovnako aj obraz o živote Katolíckej cirkvi v ČR, a to nielen v teoretickej polohe, ale aj v praktických záveroch na otázku: Čo návštevy pápežov zanechali, aký ohlas,...? a to na výsledkoch z prezentácie a spracovania dotazníka.

Konštatujem, že autor práce dosiahol cieľ, ktorý si v práci vytýčil.

3. K zvoleným metódam spracovania

Pri hodnotení štruktúry práce konštatujem ponajprv jej prehľadnosť, vyjadrovaciu jednoznačnosť autora, terminologickú istotu. **Pohľad na obsah práce presvedča o správnej metodológii.**

Spôsob spracovania témy ukazuje zároveň na náročnosť práce.

Práca po formálnej stránke (správnosť štýlu, jazyka, jasnosť výpovede, schopnosť formulácie dôsledkov, analýz a vývodov z nich) spĺňa všetky požiadavky, ktoré sa kladú na habilitačnú prácu. To isté je potrebné skonštatovať pri hodnotení bibliografického zápisu a rovnako pri spôsobe výberu a použitia bibliografických prameňov. Treba oceniť rozhladenosť autora po literatúre k danej problematike. Vyzdvihujem schopnosť autora vložiť celé svoje študijné úsilie a poznanie predmetnej problematiky do syntézy diela.

V práci som nenašiel väčší vecný, či formálny omyl.

4. K výsledkom habilitačnej práce.

Autor práce veľmi presne hodnotí situáciu v spoločnosti občanov ČR a rovnako veriaciach v Katolíckej cirkvi, a to vzhľadom na návštevy pápežov a ich odkaz pre život občanov i veriaciach, a to cez prizmu životného štýlu novej evanjelizácie. Ukazuje sa mi ako akademická zdatnosť autora jeho uchopenie prameňov, ako preukázal schopnosť na základe preštudovanej matérie jednoznačne formulovať závery svojich štúdií. Práve pre správne zvolenú metódu a spracovanie poznatkov, hlavne z dotazníka, práca splnila cieľ, ktorý sledovala, a je prínosom.

Autor práce má schopnosť vedecky pracovať, hodnotiť získané, interpretovať fakty a podávať ich ďalej metódami novej evanjelizácie. Prísne vedecky vzaté autor nepodrobuje kritike nesprávne pohľady na predmetnú problematiku pápežských návštev a ich odkazu (teda nerobí apologétu Katolíckej cirkvi), ale na druhej strane rozhodne poukazuje na realitu súčasného života Katolíckej cirkvi v ČR. Medzi riadkami záverov a konštatovaní (str. 302) mi prebleskuje poctivá kňazská starosť autora, keď poukazuje na pozitíva návštev (1 až 5 bod), ale poukazuje aj na nedostatočnú prípravu v duchovnej či mediálnej oblasti (bod 6), akási naša (rovnako slovenská) nerozhodnosť doceniť takéto návštevy (veď kedy do našich končín príde znova pápež?) a jej miesto v živote súčasnej, aj slovenskej spoločnosti. Závery práce a knihy autora a poznanie tejto problematiky si určite zasluhujú pozornosť, ak nechceme konštatovať po čase, že sa nám pred očami zmenila situácia života Katolíckej cirkvi. Alebo už je „päť minút po dvanástej?“ Sapienti sat!

K práci nemám nejaké väčšie kritické pripomienky. Tie „menšie“ sa dotýkajú priestoru, ktorý som naznačil vyššie, že totiž o niektorých dedukciách možno diskutovať.

Otázky:

1. Ak som už začal spomienkou, nech si aj autor zaspomína na svoje účasti na návštevách pápežov či už na Slovensku alebo v ČR a čo mu dali.
2. Autor mal možnosť preštudovať osobne veľa materiálu. Nech uvedie niektoré momenty z udalostí či prejavov, ktoré sú bez diskusie v línii novej evanjelizácie.
3. Práve s hodnotením pápežských návštev, resp. novou návštevou pápeža súvisia otázky a spracovanie grafov otázky č. 6, graf 24, str. 283 a otázky č. 10, graf 40, str. 298. Nech autor urobí komparáciu a dedukciu: čo z toho nám vychádza?

5 Celkové hodnotenie

Habilitačná práca je pre všetko, čo je uvedené v hodnotení, jednoznačným prínosom pre zachytenie historických medzníkov návštev pápežov v našom geografickom priestore, ale aj na reálne „zorientovanie sa“ v súčasnej problematike **života Katolíckej Cirkvi v ČR** (a pravdaže aj na Slovensku).

Prácu možno považovať za podnetnú pre odbornú diskusiu, akým smerom sa má uberať prezentácia pohľadov na fenomén pápežských návštev a novej evanjelizácie, ako je **skúmanie prezentovanej problematiky**. Habilitant svojou prácou dopomohol tomu, aby sme v pastoračnej službe a v priestore života Katolíckej cirkvi venovali pozornosť „novej evanjelizácii“, ktorá má v sebe potenciál, aj na základe Božej milosti a Ježišovej prítomnosti v Cirkvi, ohlasovať Ježišovo evanjelium a spásu dnešným generáciám.

Preto konštatujem, že uchádzač **spĺňa** kritéria na získanie titulu „docent“ podľa *Kritérií na vyhodnotenie splnenia podmienok získania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor na Univerzite Komenského v Bratislave, jej Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte* a **odporúčam** habilitačnej komisii, aby autorovi habilitačnej práce **bolo** umožnené v habilitačnom konaní získať vedecko-pedagogický titul „**docent**“.

Záver

Odporúčam, aby ThDr. Prokopovi Patrikovi Maturkaničovi, PhD. v zmysle § 76 zákona č.131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor po úspešnom absolvovaní habilitačného konania v študijnom odbore 2.1.13 katolícka teológia **bol** udelený vedecko-pedagogický titul „**docent**“ (v skratke „doc.“).

V Spišskom Podhradí, dňa 3. decembra 2018

Prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD.